

Aulus Cornelius Celsus urodzony ok. 25 (lub 53) p.n.e., zmarł ok. 50. (lub 7 albo 48) n.e. - rzymski uczonec, encyklopedysta, nie był lekarzem. Prawie nic nie wiadomo o jego życiu. Mógł się nazywać zarówno Aulus jak i Aureliusz. Niektóre wyrażenia z **De medicina** świadczą że żył w czasach Tyberiusza lub Augustusa.

Nie do końca wiadomo gdzie żył. Mieszkał prawdopodobnie w Gallia Narbonensis. Jego dzieło **De Medicina** jest jedynym zachowanym tomem o wiele większej encyklopedii "Artes". Pozostałe zaginione tomy dotyczyły prawdopodobnie rolnictwa, prawa, retoryki i sztuki wojennej. Zostało ono odnalezione przez papieża Mikołaja V i wydane ponownie w 1478. Była to pierwsza książka wydrukowana we Florencji w 1478r. Polskie tłumaczenie jest z roku 1889. Z opisów zabiegów chirurgicznych korzystano jeszcze w odrodzeniu gdyż były tak dokładne!!

De Medicina została opublikowana ok. 47 roku naszej ery w języku łacińskim i pozostała w łaskach do czasów średniowiecznych jako najlepsza literatura medyczna.

Wprowadzenie do **"De medicina libri octo"** jest polemiką nad słuszością doświadczeń nad zwierzętami i człowiekiem oraz nad znaczeniem i słuszością praktyk lekarskich.

Księga I - higiena i dieta

Księga II - symptomy, powody i rokowania chorób

Księga III - leczenie chorób

Księga IV - anatomia patologiczna

Księga V - farmacja-opisy leków

Księga VI - dermatologia

Księga VII - chirurgia

Księga VIII - ortopedia

Celsus zalecał ćwiczenia fizyczne i racjonalną dietę, jako najpewniejszą drogę do zachowania dobrej kondycji. Wedle porad starożytnego medyka chirurg powinien być młody, mieć silną, sprawną i pewną rękę i wyśmienity wzrok oraz nigdy nie powinien się poddawać. Musi współczuć swoim pacjentom, ale jednocześnie zachowywać dystans, który pozwoli mu uodpornić się na jęki. W przeciwnym razie mógłby ulec presji, by pracować szybciej, a co za tym idzie, mniej precyzyjnie lub nie

ciąć wystarczająco głęboko.

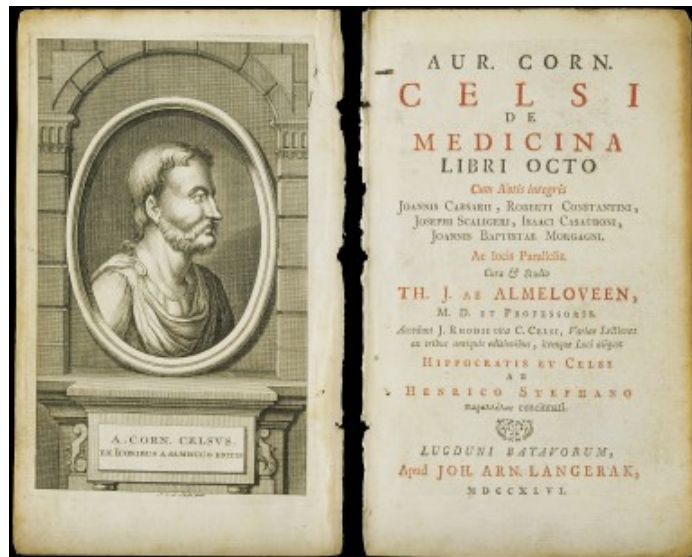
Celsus wymienia ponad sto różnych instrumentów, którymi posługiwali się starożytni lekarze. Ciekawe, że wiele spośród nich stosuje się we współczesnej medycynie, chociażby: skalpele, cewniki, sondy, szczypce, specjalne narzędzia zakończone haczykami używane do usuwania grotów, a także obcęgi do wrywania zębów, a niektóre z nich np. cewnik i wziernik, przetrwały do dziś w niezmienionej postaci. Narzędzia te projektowano z niezwykłą dbałością i przemyśleniem celu zastosowania - od usuwania katarakt po operowanie hemoroidów. Celsus również zawarł w swoim dziele "**De medicina libri octo**", jak należy usuwać zęby. Na początku trzeba było oskrobać je z dziąseł i poruszyć, powtarzając tę czynność dopóki ząb się nie obluzuje. Następnym krokiem było wyrwanie zęba ręką, a jeżeli nie udawało się to, wówczas należało użyć specjalnych cęgów. Pozostawienie korzenia w zębodole wymagało użycia kleszczy (rhizagra), którymi można było go usunąć. Za wskazania do usunięcia zębów przyjmował: gwałtowny ból, stan zapalny zębopochodny, przetokę dziąsłową, ropociek zębodołowy oraz ząb mleczny, który przeszkadzał w wyrzynaniu się zęba stałego. Przy ekstrakcji zębów z dużym ubytkiem próchnicowym, wypełniał je wcześniej ołowiem, aby nie nastąpiło rozkruszenie korony. Polecał też wkładać do ubytku ziarno pieprzu, jagodę bluszczu lub ałun, które miały ząb rozkruszyć. W tym samym celu stosował również okładanie zęba roztartą i rozprażoną ością ryby płaszczy zarobioną żywicą. Celsus uważał, podobnie jak Hipokrates, iż wyrwanie zębów mocno tkwiących w szczęce jest niebezpieczne.

Rzymianie nadali Celsusowi tytuł zaszczytny "*Cicero medicus*". Nazywany jest też często "*Hipokratesem Rzymu*".

cytaty:

* **Optimum medicamentum quies est** - [Najlepszym lekarstwem jest spokój.](#)

* **Non interest, quid morbum faciat, sed quid tollat** - [Nie jest ważne, co wywołuje chorobę, ale co ją usuwa.](#)

Przyrządy medyczne

Rzymski fresk przedstawiający lekarza udzielającego pomocy medycznej

Rzymskie przyrządy medyczne. Powyżej kościane kleszcze oraz kościane podważniki

Guilhelmus Con.

AVRELII
COR. CELSI
DE RE MEDI-

CA LIBRI

OCTO.

*

Guilhelmus

Q. SERENI medicinale Poëma.
RHEMNI Poëma de Pond. & mensuris.

Cum Adnotationibus & Correctionibus

R. CONSTANTINI.

STENHOUSE

IN VIRTUTE,

ET FORTUNA.

BIBLIOTHECA
SIGNEFENS
IN VIRTUTE

LVGDVNI,
APVD GVLIEL. ROVILLIVM,
SVB SCVTO VENETO.

M. D. LXVI.

CVM PRIVILEGIO.

1566 pr. j-4 Mar. 9. 166